

Nota

TER BESPREKING

Betreft

Conceptadvies inspanningsplicht actieve openbaarmaking

Aan: Adviescollege Openbaarheid en Informatiehuishouding

Van: Bureau

Datum

23 april 2025

Kenmerk

2025-0000305751

Bijlage(n)

Conceptadvies inspanningsplicht actieve openbaarmaking

Pagina

1 van 4

Aanleiding

Op 17 maart 2025 is de (vorige zomer aangekondigde) adviesaanvraag van de minister van BZK ontvangen over de invulling van de “inspanningsverplichting” tot actieve openbaarmaking in artikel 3.1 Wet open overheid. De minister wil het ACOI-advies gebruiken voor een beleidslijn van BZK. In de bijlage treft u het conceptadvies aan voor bespreking in de collegevergadering van 9 mei. Het is nog werk-in-uitvoering, voorzien is een tweede en laatste ronde in het college op 5 juni; zie het kopje planning en communicatie.

Bespreekpunten/ beslispunten

1. Kunt u zich vinden in de lijn van het conceptadvies?
2. Welke punten worden gemist of moeten extra worden benadrukt?

Toelichting

In het conceptadvies is de redeneerlijn die 7 maart is besproken in het college uitgewerkt. Ook zijn de bevindingen uit de onderzoeken van Dialogic en afdeling USBO van de Universiteit Utrecht verwerkt.

Inhoud conceptadvies

- H2 beschrijft het waarom: Het uit eigen beweging onbekrompen openbaar maken van publieke informatie heeft veel positieve effecten. Daarnaast nopen enkele ontwikkelingen tot meer actieve openbaarmaking: de behoefte aan een bestuur dat zich ook 'horizontaal' verhoudt tot burgers, de toename van overheidscommunicatie, en de gevolgen van digitalisering en AI.
- Actieve openbaarheid staat nog in de kinderschoenen, gaat stap voor stap en vergt een grote en langdurige inspanning. We schetsen de route naar een eindbeeld dat afgebakend én haalbaar is en bovendien betekenisvol.
- De kern van ons advies valt voor nu te schetsen als:
 - Dejuridiseer: overheidsorganisaties kunnen het beste zelf bepalen welke informatie ze actief openbaar maken en direct aan de slag (= waken voor ingewikkelde juridische en bureaucratische kaders)
 - Depolitiseer: maak keuzes voor onderwerpen en stukken tot een vanzelfsprekende routine en beleg de coördinatie bij een openbaarheidsfunctie
 - Decentraliseer: publiceer bij de bron o.b.v. afspraken en standaarden, en vorm daarvoor een netwerk, een lerende gemeenschap rond enkele sterke partijen (NB daarbij Woo-index wel uitbouwen als bindmiddel tussen de verschillende collecties) ,
- H3 biedt concrete acties en stappen voor overheden richting einddoel:
 - Concentreer je op openbaarmaking van informatie rond beleid (in ruime zin, ook de uitvoering en evaluatie ervan) en selecteer onderwerpen van publiek belang. Kijk bv naar klachten of vragen, naar onderwerpen waar bestuurders 'rode konen' van krijgen of die op de bestuurlijke agenda staan;
 - Richt je bij het publiceren van documenten met name op de snel en efficiënt te ontsluiten 'formele stukkenstroom' en aanvullend die informatie die reconstructie of participatie mogelijk maakt.
 - Publiceer zo snel mogelijk, zodat mensen er wat aan hebben.
 - Publiceer voor zoveel mogelijk gebruikers en gebruiksmogelijkheden, met o.a. een open en machineleesbaar format en minimale metadata. Doe dit op lokale platforms en 'dichtbij' de bron, waar gebruikers zoeken.
 - Maak het begrijpelijk en let dus op taal en geef context en duiding waar nodig.
 - Positioneer de openbaarheidsfuncties, geef die mandaat en middelen om actieve openbaarmaking verder te brengen.
- H4: De taak van de minister van BZK is om de afzonderlijke overheden ruimte te geven voor het 'wat', maar op het 'hoe' meer leiderschap en coördinatie te tonen:
 - Stimuleer en geef ruimte aan overheden voor het bepalen wat zij openbaar maken en bij het inrichten van hun publicatiekanalen;
 - Verbind lokale initiatieven en good practices en consolideer deze;
 - Vorm een 'learning' community voor de praktische uitwerking, geïnspireerd door het voorbeeld van het Netwerk Digitaal Erfgoed.
 - Stuur en stel kaders voor aldus ontwikkelde (minimale) standaarden en gebruik daarbij bestaande kennisknooppunten, zoals Logius, NA en andere archiefinstellingen.
 - Ontwikkel een register van collecties van overheidsinformatie dat de Woo overstijgt en waar de gebruiker in een klap overzicht heeft van wat er aan collecties is.

- Zorg voor een uitvoerbare strategie (in de meerjarenplannen O&I) om dit toekomstbeeld te realiseren.

Betrokken partijen

- Met BZK, OCW, UvW, VNG en IPO wordt medio mei nog een validatiesessie georganiseerd.
- Ook wordt in mei een extra bijeenkomst gehouden met externe experts over de technische aspecten van actieve openbaarheid en het toekomstbeeld.
- Het bureau heeft interviews gehouden met journalisten en voorlichters, in aanvulling op de onderzoeken van USBO en Dialogic.

Planning en communicatie

Streven is verzending aan de minister vóór het zomerreces, conform de adviesaanvraag.

- Dat betekent dat het advies terugkomt in de collegevergadering van 5 juni, en dan ook in beginsel zou moeten worden vastgesteld. We denken dan wel een mandaat nodig te hebben voor de redactionele afronding, het verwerken van feitenchecks, en de (digitaal toegankelijke) vormgeving van het document.
- Ambtelijk is met BZK afgesproken dat ze begin juli een concept onder embargo krijgen dat ze om te delen met de werkgroep (met Rijk, ZBO's en decentrale overheden) met wie ze de beleidslijn maken.
- De Raad voor Openbaar bestuur wil half juni ook een advies over transparantie uitbrengen. Het betreft een ongevraagd advies aan de minister van BZK.
- ACOI en ROB zijn in overleg over een gezamenlijke communicatiestrategie om inhoudelijke boodschappen en invalshoeken af te stemmen. Er wordt gedacht over een gezamenlijke aanbiedingsbrief én een evenement na het zomerreces.

Communicatie momenten (in ieder geval):

- 15 mei 2025: Ontbijtsessie Maatschappelijke Coalitie Over Informatie Gesproken (MCOIG). Collegelid Jamila Aanzi en secretaris-directeur Lydia Bremmer gaan in gesprek met de minister van BZK over actieve openbaarheid.
- 12 juni 2025: Open Donderdag in het Nationaal Archief met werkgroepen en publieke presentaties door onderzoekers van de Universiteit Utrecht en Dialogic over hun (vergelijkend) onderzoek.
- 17 juni 2025: Lagerhuisdebat met Ineke van Gent en bestuurders van gemeenten op het congres van de VNG, mits minimaal 20 aanmeldingen. Hierbij zullen elementen uit het advies worden betrokken. De ambassadeurs van de VNG (Peter de Baat en Bert Bouwmeester) zijn hierbij aanwezig.
- Eind juni/begin juli: verzending aan de minister en publicatie van het (definitieve) advies, begeleid door een nieuwsbericht en promotie via onze sociale media.
- Een groter moment kunnen we organiseren ná het zomerreces. Dan is er intern én extern meer aandacht. We kijken of we dat samen kunnen doen met de ROB.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

NVT

Bijlagen

Volgnummer	Naam	Classificatie
1	Conceptadvies inspanningsplicht actieve openbaarmaking versie college 9 mei 2025	